

СОЦІОКОД: КУЛЬТУРОТВОРЧА СУТНІСТЬ ОСВІТИ

Подольська Т. В.

*Харківський гуманітарний університет
«Народна українська академія», м. Харків*

До універсальних принципів, на яких реалізується механізм формування тієї або іншої системи освіти, слід віднести наступні: 1) культура відносин індивідів в суспільстві – на особистісному рівні, на професійному рівні, на рівні віросповідання, на рівні національних відносин і т. п. (виявляє *цінності*); 2) збереження життя – моральне і матеріальне благополуччя – вибір професії – розвиток тих або інших галузей знань (виявляє *норми*); 3) праця як соціальна необхідність реалізації особистості – пошук компромісу між бажаним і реальністю – і розуміння свого «Я» (свого потенціалу і своїх недоліків) (виявляє *соціокод*).

На підставі узагальнень, що відображають універсальність освіти, педагогічна практика кодифікує все різноманіття соціальних ролей. *Кодування* – це символічна мова, властива будь-якій системі, у тому числі й індивіду, який завдяки оволодінню певною сумою капіталів (соціального, культурного і економічного) також бере участь у соціумі як певна система. А те, що є внутрішнім кодом індивіда, його реакцією у відповідь на кодування ззовні, характеризується поняттям «*соціокод*».

Освіта виступає середовищем і ареною для освоєння різних форм капіталу і вироблення індивідом власного соціокоду. *Механізм формування соціокоду* індивідом полягає в осмисленні запропонованих суспільством ролей. Через соціокод людина ідентифікує себе з певним соціальним шаром, певним інтелектуальним рівнем, з певними світоглядними позиціями, культурами тощо. Тут виявляється культуротворча сутність освіти.

Ухвалені людиною в процесі виховання цінності і норми відображають її інтереси і складають її соціокод. Соціокод не можна дати, він вирощується в особистості нею самою в тому середовищі, в якому вона знаходиться; соціокод є своєрідним віддзеркаленням соціальних практик. Унікальність кожного соціокоду індивіда забезпечує трансформацію соціальних практик, привносячи в очікувані ролі нові компоненти. Виникнення нових соціальних практик змінює інституціоналізовану нормативну культуру, а разом з нею і структуру соціальних систем, оскільки вона в цілому складається з інституціоналізованих стандартів нормативної культури.